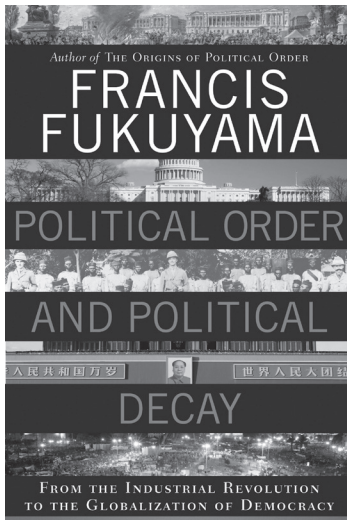

บทปริทัศน์หนังสือ

Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จันทรโรจนกิจ¹

Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy

Author

Francis Fukuyama

Total Pages: 658 p

Published 2014

ฟรานซิส ฟูกูยามา เป็นนักคิดร่วมสมัยที่โดดเด่นจากการเสนอผลงานชื่อ The End of History and the Last Man (1992) ที่เขาได้เสนอแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยในฐานะการปกครองแบบสุดท้ายของมนุษยชาติ ทั้งนี้ ฟูกูยามาได้สำรวจความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการล่มสลายของสงครามเย็น ทั้งกรณีเทียนอันเหมินในประเทศจีนที่นักศึกษาและประชาชนออกมารณรงค์เรียกร้องให้จีนเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย ขณะที่ในยุโรปตะวันออกเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงจากสหภาพโซเวียตที่ปกครองในระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ล่มสลายกลายเป็นประเทศใหม่ ๆ และเดินเข้าสู่การเป็นประเทศประชาธิปไตยใหม่ โดยเฉพาะการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลินที่เสมือนกำแพงกั้นมนุษยชาติมานับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทั้งเยอรมันตะวันตกและตะวันออกได้คืนกลับสู่เอกภาพและบูรณาการอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ฟูกูยามาประกาศอย่างชัดถ้อยชัดความว่า หลังจากที่มนุษยชาติได้เรียนรู้ในการแสวงหารูปแบบการปกครองผ่านระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ประชาธิปไตย และสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งเรตกอยู่ในช่วงสงครามเย็นอยู่หลายปี เรากำลังเดินทางไปสู่รูปแบบการปกครองสุดท้ายของมนุษยชาติ คือระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy) จากนั้นกระแสการศึกษาในทางรัฐศาสตร์ต่างมุ่งไปสู่แนวคิดเรื่องการสร้างสรรค์และสถาปนาประชาธิปไตย (democratization) ทั้งในแง่การสร้างตัวบ่งชี้เครื่องชี้วัดเพื่อวัดระดับความก้าวหน้าของระบอบการเมืองประชาธิปไตย

¹อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในอีกด้านหนึ่ง สำหรับนักเรียนรัฐศาสตร์คงไม่มีใครไม่รู้จัก Samuel P. Huntington ที่เขียนหนังสือชื่อ Political Order in Changing Societies ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1968 และมีการตีพิมพ์ซ้ำในปี ค.ศ. 2006 โดยการพิมพ์ครั้งนี้มีพูยยามาเขียนคำนำไว้ว่า เป็นผลงานที่เขียนในช่วงเวลาที่ทฤษฎีว่าด้วยความทันสมัย (modernization theory) กำลังเบ่งบาน โดยมุ่งอธิบายความเปลี่ยนแปลงในปทัสถาน (norms) ของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม โดยดูประสบการณ์จากอังกฤษและอเมริกาในฐานะ ผู้บุกเบิกการพัฒนาเพื่อหาทฤษฎีการพัฒนาสังคม แต่ขณะเดียวกันก็เห็นได้ว่าการพัฒนาตามแบบดังกล่าวก็มีความเสื่อมทรามทางการเมือง (political decay) อันเห็นได้จากความไร้ระเบียบทางสังคมและการเมือง (social and political disorder) ไม่ว่าจะเป็นการรัฐประหาร การปฏิวัติชนวนา ที่เกิดจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลระหว่างความต้องการเลื่อนขั้นทางสังคมกับโอกาสที่จะได้ก้าวหน้า ระหว่างความต้องการทางนโยบายกับความสามารถในการสนองตอบของระบบการเมือง ซึ่งหากขาดความสมดุลหรือความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการเหล่านี้ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมทรามทางการเมือง ซึ่งอันต้งต้นได้ชี้ให้เห็นว่าในระเบียบทางการเมือง (political order) ก็มีข้อดีและไม่ได้เกิดขึ้นเพียงลำพังการพัฒนาให้ทันสมัยเพียงแค่นี้ตาม ๆ กัน แต่หากสังคมใดปราศจากระเบียบทางการเมืองก็ยากจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนา

ในบางแห่งเกิดสภาวะเผด็จการเปลี่ยนผ่าน (authoritarian transition) ซึ่งผู้เผด็จการสมัยใหม่สามารถรักษาอำนาจด้วยการรักษาระเบียบการเมือง แต่ยังไม่ให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง นับเป็นรูปแบบที่สำเร็จในหลายประเทศ เช่น ประธานาธิบดีพัค จุงฮี แห่งเกาหลีใต้ เจียงจิงกวา ไนไต้หวัน ลีควานยิว ในสิงคโปร์ และซูฮาร์โต ของอินโดนีเซีย เป็นต้น แต่ในที่สุด ประเทศเหล่านั้นก็เลือกเดินไปสู่ประชาธิปไตย

ในหนังสือ Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy ของพูยยามาเล่มนี้ เสมือนการพัฒนาต่อยอดจากงานของอันต้งต้น กล่าวคือ เป็นความพยายามในการอธิบายความสำเร็จและล้มเหลวของการพัฒนาสถาบันการเมือง โดยแบ่งออกเป็นสี่ส่วน ส่วนแรกเป็นเรื่องรัฐ (the state) เป็นการอธิบายว่าการพัฒนาการเมืองคืออะไร เริ่มจากมิติของการพัฒนา ระบบราชการ การคอร์รัปชัน ส่วนที่สองกล่าวถึงสถาบันต่างประเทศต่าง ๆ ส่วนที่สามกล่าวถึงประชาธิปไตย โดยอธิบายสาเหตุของการขยายตัวแพร่หลายของประชาธิปไตย ตลอดจนยกตัวอย่างจากการลุกฮือในภูมิภาคอาหรับ หรือ อาหรับสปริง (Arab Spring) ทั้งยังมองบทบาทของชนชั้นกลางกับอนาคตของการพัฒนาประชาธิปไตย ส่วนสุดท้ายของหนังสืออธิบายเรื่องความเสื่อมทรามทางการเมือง (political decay)